

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO
URAD RS ZA VARSTVO KONKURENCE

Preiskovalna pooblastila Urada RS za varstvo konkurence

Jani Soršak, direktor Urada RS za varstvo konkurence

Koga lahko preiskuje UVK

- **Podjetja** (vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost ne glede na obliko/ lastninsko pripadnost; vključuje podjetniško združenje)
- Izjemoma se lahko preiskava opravi pri t.i. “**tretjih**” (če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da se poslovne knjige in druga dokumentacija, ki je povezana s predmetom preiskave, nahaja v prostorih **podjetja, proti kateremu se ne vodi postopek**, ali v stanovanjskih prostorih **članov organov vodenja podjetja ali nadzora, zaposlenih ali drugih sodelavcev podjetja**, proti kateremu se vodi postopek ob dodatnem pogoju: odredba sodišča + dve priči)

Vrste “preiskovalnih postopkov”

- **Raziskave sektorja** ali določenih vrst sporazumov – 26. člen ZPOmK-1A (ni uperjena zoper določena podjetja/verjetne kršitelje)
- **Zahteva za posredovanje podatkov** pred izdajo sklepa o uvedbi postopka – 27. člen ZPOmK – 1A (*de facto* uperjena zoper določena podjetja, vendar izdana v okviru nadzora in ne formalno uvedenega postopka) ali po izdaji sklepa o uvedbi postopka
- **Preiskava** – v okviru postopka, začetega s sklepom o uvedbi postopka ali v okviru raziskave sektorja (problem procesne veljave tako pridobljenih dejstev)
- **ECN postopki** (Uredba 1/2003) – asistenca Komisiji ES
- **Prekrškovni postopki**
- **Zakon o kazenskem postopku** – novost?

Raziskave sektorja oz. vrst sporazumov

- Kadar togost cen ali druge okoliščine kažejo na verjetnost omejevanja ali izkrivljanja konkurence na ozemlju Republike Slovenije, lahko urad opravi raziskavo posameznega sektorja ali določenih vrst sporazumov v več sektorjih (26. člen ZPOmK-1A)
- Zaključki se s poročilom o izsledkih raziskave (brez glob za podjetja)

Zahteva za posredovanje podatkov

- Pri nadzoru nad izvajanjem določb ZPOmK-1A ali 81. ali 82. člena Pogodbe o Evropski skupnosti lahko urad, tudi preden izda sklep (seveda tudi po izdaji) o uvedbi postopka, naslovi na vsako podjetje, družbenike in družbenice, člane organov vodenja ali nadzora ter na osebe, zaposlene pri podjetju, zahtevo za posredovanje podatkov
- V obliki dopisa ali v obliki sklepa (sklep je podlaga za sankcioniranje v primeru nesodelovanja podjetja)
- Podjetje mora posredovati vse zahtevane dokumente, ni pa dolžno priznati kršitve določb ZPOmK-1A ali 81. ali 82. člena Pogodbe o Evropski skupnosti
- Zoper sklep sicer ni sodnega varstva, lahko se izpodbija v tožbi zoper morebitno končno odločbo, je pa sodno varstvo zagotovljeno zoper sklep o naložitvi denarne kazni zaradi nesodelovanja

Preiskava po ZPOmK-1

- Zgolj na podlagi sklepa o preiskavi in v okviru že uvedenega postopka
- Sklep vsebuje:
 - predmet in namen preiskave;
 - datum začetka preiskave;
 - pooblaščno osebo, ki bo vodila preiskavo;
 - obseg pooblastil in
 - opozorilo o zagroženi denarni kazni zaradi zavračanja sodelovanja ali oviranja preiskave
- Sklep o preiskavi se vroči osebno podjetju, zoper katero naj se izvede preiskava, na začetku opravljanja preiskave
- Pooblaščenca oseba lahko vroči sklep o uvedbi postopka hkrati z vročitvijo sklepa o preiskavi, če drugače ne bi bilo mogoče doseči namena preiskave
- Zoper sklep o preiskavi ni samostojnega sodnega varstva, lahko se izpodbija v tožbi zoper morebitno končno odločbo

Pooblastila v preiskavi

Pooblašćene osebe lahko:

- **vstopijo in pregledajo** prostore, zemljišća in prevozna sredstva (v nadaljnem besedilu: prostori) na sedežu podjetij in na drugem kraju, na katerem podjetje samo ali drugo podjetje po njegovem pooblastilu opravlja dejavnost in posle, iz katerih izhaja verjetnost kršitve določb tega zakona ali 81. ali 82. člena Pogodbe o Evropski skupnosti;
- **pregledujejo** poslovne knjige in drugo dokumentacijo ne glede na nosilec, na katerem je zapisana oziroma shranjena;
- **odvzamejo** ali pridobijo kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig in druge dokumentacije v kakršni koli obliki z uporabo fotokopirnih sredstev ter računalniške opreme podjetja ali urada. Če zaradi tehničnih razlogov ni mogoče narediti kopij z uporabo fotokopirnih sredstev ter računalniške opreme podjetja ali urada, lahko odnesejo poslovne knjige in drugo dokumentacijo za čas, potreben, da se naredijo kopije. O tem naredijo uradni zaznamek;

- **zapečatijo vse** poslovne prostore ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za čas trajanja preiskave in v obsegu, potrebnem za njeno izvedbo;
- **zasežejo** predmete ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za največ 20 delovnih dni;
- **zahtevajo** od katerega koli predstavnika ali predstavnice (v nadaljnjem besedilu: predstavnik) ali osebe zaposlene v podjetju **ustno ali pisno pojasnilo dejstev** ali dokumentov, ki se nanašajo na predmet ali namen preiskave, ter o tem sestavijo zapisnik. Če pooblaščenca oseba zahteva pisno pojasnilo, določi rok, v katerem mora biti posredovano;
- **opravijo druga dejanja**, ki so v skladu z namenom preiskave.

Omejitve

- Preiskava se praviloma opravlja med 6. in 22. uro. Pooblaščene osebe morajo opravljati preiskavo tako, da čim manj ovirajo poslovanje podjetja
- Izključitev t.i. privilegirane komunikacije iz preiskave
- V okviru sklepa o preiskavi (pooblastila) in v okviru že uvedenega postopka
- Ni posebnih določb o prisotnosti odvetnika (posredno 32. člen ZPOmK-1A)

Oviranje preiskave

- Če podjetje ne dovoli vstopa v prostore ali ga ovira ali ne dovoli dostopa do poslovnih knjig ali druge dokumentacije ali ga ovira ali kako drugače ovira preiskavo ali če se to utemeljeno pričakuje, lahko pooblaščen oseb vstopi v prostore ali dostopi do poslovnih knjig ali druge dokumentacije proti volji podjetja ob pomoči policije. Stroške vstopa ali dostopa in morebitno škodo krije podjetje.
- Če podjetje ovira pooblaščen osebe pri izvajanju pooblastil, lahko urad izda sklep, s katerim mu naloži denarno kazen v višini do enega odstotka njegovega letnega prometa v predhodnem poslovnem letu. Rok za plačilo denarne kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od enega meseca.

- Če fizična oseba ovira pooblaščene osebe pri izvajanju pooblastil iz drugega odstavka 29. člena tega zakona in se ne šteje, da preiskavo ovira podjetje, lahko urad izda sklep, s katerim ji naloži denarno kazen v višini do 50.000 eurov. Rok za plačilo denarne kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od enega meseca.
- Sklepa sta izvršilni naslov. Izvršbo opravi davčni organ po postopku, predpisanem za izvršbo davčnih obveznosti.
- Šteje se, da podjetje ovira preiskavo, če jo ovirajo člani organov vodenja ali nadzora podjetja, zaposleni v podjetju ali pogodbeni sodelavci podjetja.

ECN postopki (Uredba 1/2003) – asistenca Urada – 35. člen ZPOmK-1

Izvajanje preiskave v skladu z Uredbo 1/2003- za ugotovitev kršitve člena 81 ali člena 82 Pogodbe ES.

1. Preiskavo izvaja Komisija in Urad sodeluje pri njej. Pri tem imajo pooblašcene osebe Urada naslednja pooblastila iz Uredbe:
 - (a) vstopijo v vse prostore, zemljišča in prevozna sredstva podjetij in podjetniških združenj;
 - (b) pregledajo poslovne knjige in drugo poslovno dokumentacijo ne glede na obliko, v kateri je predložena;
 - (c) odvzamejo in pridobijo, ne glede na obliko, kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig ali dokumentacije;
 - (d) zapečatijo vse poslovne prostore ter poslovne knjige in dokumentacijo za trajanje in v obsegu, potrebnem za izvedbo pregleda;

- (e) zaprosijo katerega koli predstavnika ali člana osebja podjetja ali podjetniškega združenja za pojasnilo dejstev ali dokumentov, ki se nanašajo na predmet in namen pregleda, in njegove odgovore zapišejo v zapisnik,
- uporaba nacionalnih določb, t.j. ZPOmK-1, pride v poštev zgolj, če podjetje ovira preiskavo.

2. Preiskavo opravlja Urad na zaprosilo Komisije ali drugega nacionalnega organa za varstvo konkurence države članice EU v skladu z določbami ZPOmK-1, da se ugotovi, ali gre za kršitev člena 81 ali člena 82 Pogodbe ES.

Zakon o prekrških (ZP-1)

- Hišna preiskava v postopku o prekršku pred Uradom 58. členom ZP-1 - smiselna uporaba določb rednega sodnega postopka o prekršku in zakona o kazenskem postopku (67. člen ZP-1);
- preiskavo odredi sodišče z obrazloženo pisno odredbo na predlog upravičenega predlagatelja, t.j. prekrškovnega organa (Urada), za izdajo mora obstajati utemeljen sum, da je bil storjen prekršek;
- hišna preiskava se lahko odredi tudi zoper osebo, ki ni storilec prekrška;

- tretji odstavek 58. člena ZP-1 omogoča, da sme pri izvedbi hišne preiskave v zadevah prekrškov, ki se opravlja na predlog prekrškovnega organa, aktivno sodelovati tudi pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa, ki je predlagal hišno preiskavo;
- aktivno sodelovanje pooblaščenih uradnih oseb prekrškovnega organa ne pomeni, da te osebe izvršujejo odredbo o hišni preiskavi, pač pa je treba udeležbo pri tem procesnem dejanju razumeti zgolj v smislu dajanja aktivne pomoči, sodelovanja, dajanja nasvetov uradnim osebam policije, ki so pristojne za izvedbo hišne preiskave;
- prakse Urada kot prekrškovnega organa na tem področju še ni.

Sodna praksa

POBUDA ZA ZAČETEK POSTOPKA ZA OCENO USTAVNOSTI

27. do 36. člen ZPOmK-1

Sklep ustavnega sodišča št. U-I-264/08-4, z dne 13.11.2008

- *Povzetek: »Pobudnik nima pravnega interesa, če ne izkaže, da izpodbijana določba neposredno posega v njegov pravni položaj«*
- Izpodbijani predpis ne učinkuje neposredno. V takšnih primerih se lahko pobuda vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo, pod pogoji iz 50. do 60. člena ZUstS.

SKLEPI O PREISKAVI – 28. člen ZPOmK-1

1. Sklep Upravnega sodišča št. U 1875/2008-34, z dne 10.12.2008

Prvi odstavek 4. člena ZUS-1 določa:

»V upravnem sporu odloča sodišče tudi o zakonitosti posamičnih aktov in dejanj, s katerimi organi posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo.«

Sodišče je tožbo zavrglo, ker je tožeča stranka tožbo zaradi varstva ustavnih pravic vložila prezgodaj glede na to, da lahko o morebitnih nezakonitostih v zvezi z navedenim sklepom vloži tožbo zoper končno odločbo (3. odstavek 55. člena ZPOmK-1).

2. Sklep Upravnega sodišča št. U 1874/2008-37, z dne 10.10.2008

- Pravna oseba po mnenju sodišča ne more biti titular osebnostnih pravic iz 35., 37. in 38. člena Ustave RS, katerih nosilci so praviloma fizične, ne pa pravne osebe. V prid temu stališču govori tudi njihova uvrstitev v sistematiki Ustave RS, saj so navedene osebnostne pravice, ki se nanašajo na varstvo komunikacijske zasebnosti, osebnih podatkov in osebnostnih pravic, uvrščene v razdelek II. Človekove pravice in temeljne svoboščine.

3. Sklep Vrhovnega sodišča št. I Up 532/2008, z dne 11.12.2008

- PRAVNA OSEBA: v konkretnem primeru ni podana procesna predpostavka odsotnosti drugega sodnega varstva po določbi 2. odstavka 157. člena Ustave RS oziroma 1. odstavka 4. člena ZUS-1.
- FIZIČNE OSEBE: V obravnavani zadevi je tožnikom varstvo osebnih podatkov oziroma komunikacijske zasebnosti zagotovljeno že z odločbo Informacijskega pooblaščenca, št. 0612-145/2008/9, z dne 17.7.2008. Sodišče prve stopnje je tudi pravilno pojasnilo, da v kolikor z odločitvijo niso bili zadovoljni ali so menili, da s to odločbo njihove pravice niso dovolj zavarovane, imajo možnost to uveljavljati v postopku izdaje odločbe po Zakonu o varstvu osebnih podatkov, zoper katero imajo zagotovljeno sodno varstvo na podlagi prvega odstavka 2. člena ZUS-1, po katerem sodišče odloča o zakonitosti dokončnih upravnih aktov.

ZAHTEVE ZA POSREDOVANJE PODATKOV

27. člen ZPOmK-1

Urad je z zahtevo za posredovanje podatkov naložil podjetjem, udeleženi v postopku, naj Uradu predložijo relevantno poslovno elektronsko korespondenco med osebami, zaposlenimi v podjetju, in poslovnimi partnerji podjetja, pri čemer je Urad izrecno navedel, da podjetje ni dolžno predložiti Uradu osebnih elektronskih sporočil.

1. Sklep Upravnega sodišča št. U 2068/2008-21, z dne 24.11.2008

- **PRAVNA OSEBA:** stranka ima sodno varstvo zaradi zatrjevanja kršitev ustavnih pravic v pravnih sredstvih po 3. odstavku 55. člena ZPOmK-1. To pomeni, da bodo morebitne nezakonnosti v zvezi z izpodbijanim sklepom lahko predmet sodnega varstva zoper končno odločbo.
- **FIZIČNE OSEBE:** izpodbijani sklep se nanaša zgolj na pravno osebo, ne pa na fizične osebe. Iz izreka izpodbijanega sklepa izhaja, da tožena stranka ni zahtevala predložitve osebnih podatkov elektronskih sporočil, temveč le poslovna elektronska sporočila in le v tem obsegu je zavezana ravnati prvotožeča stranka. Izpodbijanega sklepa po oceni sodišča tako ni mogoče razumeti kot nalog podjetju, da naj pri zbiranju svoje poslovne dokumentacije krši pravice do informacijske in komunikacijske zasebnosti svojih zaposlenih.

2. Sklep Vrhovnega sodišča, s katerim je odločilo o pritožbi zoper zgoraj navedeni sklep Upravnega sodišča, št. I Up 618/2008, z dne 8.1.2009

- V obravnavanem primeru ni podana procesna predpostavka pravnega interesa pritožnikov za vložitev tožbe, saj se z izpodbijanim sklepom tožene stranke z njim nič ne nalaga oziroma se ne posega v nobeno njihovo pravico ali pravno korist, saj je obveznost predložitve zahtevanih podatkov naložena njihovemu delodajalcu. Kako pa bo ta delodajalec prišel do zahtevanih podatkov svojih poslovnih podatkov, ki so poslovna korespondenca, in ne osebna/zasebna korespondenca zaposlenih, pa z izpodbijanim sklepom tožene stranke ni določeno. Izrecno pa je v izpodbijanem sklepu tožene stranke določeno, da ne zahteva predložitve osebnih elektronskih sporočil oseb, ki sicer vodijo zahtevano poslovno korespondenco prvo tožeče stranke.
- V kolikor bo prvo tožeča stranka pri izpolnjevanju svoje obveznosti, določene z izpodbijanim sklepom tožene stranke, posegla v komunikacijsko zasebnost svojih zaposlenih, bo to lahko predmet posebnega postopka, v katerem se bo konkretno presojal tudi, ali gre za poslovno ali zasebno korespondenco.

3. Sklep Upravnega sodišča št. U 2153/2008-23, z dne 24.11.2008

- Upravno sodišče je v obrazložitvi sklepa U 2153/2008-10, z dne 17.10.2008, ugotovilo, da izpodbijana akta (zahtevi za posredovanje podatkov) posegata v pravno zavarovani interes prvo-tožeče stranke (družbe) do varovanja tajnosti elektronske pošte zaposlenih pri prvo tožeči stranki nasproti državnim organom in v pravno zavarovani interes prvo tožeče stranke do varovanja osebnih podatkov zaposlenih oziroma njihove obdelave skladno z zakonom ter v ustavno pravico prvo tožeče stranke do svobodne gospodarske pobude. Upravno sodišče je ugotovilo tudi, da izpodbijana akta posegata v pravice do komunikacijske zasebnosti ter pravice do varstva osebnih podatkov preostalih tožečih strank, fizičnih oseb.

- Vrhovno sodišče (I Up 524/2008, z dne 6.11.2008) pa je prišlo do zaključka, da prvo tožeči stranki (družba) z naložitvijo denarne kazni 50.000 € ni bilo poseženo v pravico iz 74. člena Ustave RS, ker ji svobodna gospodarska pobuda ni bila prepovedana ali kakor koli omejena; glede (ne)obstoja pravno zavarovanih interesov prvo tožeče stranke do varovanja tajnosti elektronske pošte zaposlenih pri prvo tožeči stranki nasproti državnim organom in pravno zavarovanega interesa prvo tožeče stranke do varovanja osebnih podatkov zaposlenih oziroma njihove obdelave skladno z zakonom se Vrhovno sodišče ni izrecno izreklo, ker je očitno štelo, da ta interes prvo tožeče stranke ni pravno relevanten. Glede posega v pravice do komunikacijske zasebnosti ter pravice do varstva osebnih podatkov tožečih strank, fizičnih oseb, pa je Vrhovno sodišče ugotovilo, da posega ni bilo, ker tožena stranka ni zahtevala predložitve osebnih podatkov elektronskih sporočil, temveč le poslovna elektronska sporočila.

- Upravno sodišče v sklepu št. U 2153/2008-23, z dne 24.11.2008, ugotavlja da, glede na ugotovitve Vrhovnega sodišča, da ni posega v ustavne pravice, tudi ni potrebe za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva. Ker Vrhovno sodišče meni, da v konkretni zadevi ni prišlo do posega v ustavno pravico, bi vztrajanje Upravnega sodišča na dejanski ugotovitvi, da gre za poseg v ustavne pravice oziroma zakonske obveznosti tožečih strank, imelo to za posledico ponovno razveljavitev odločitve sodišča prve stopnje in s tem neučinkovito zagotavljanje sodnega varstva pravic strank v upravnem sporu. Sodišče je zato tožbo zavrglo, ker so tožniki tožbo vložili prezgodaj, glede na to, da po stališču Vrhovnega sodišča o morebitnih nezakonitostih v zvezi z navedenimi sklepi lahko vložijo sodno varstvo zoper končno odločbo, oziroma ker izpodbijani akti očitno ne posegajo v pravice ali na zakon oprte koristi tožnikov oziroma ker izpodbijana akta nista akta, ki se lahko izpodbijata v tem upravnem sporu, ampak šele zoper končno odločbo.

SKLEPI O DENARNI KAZNI – 27. člen ZPOmK-1

1. Sklep Upravnega sodišča št. U 524/2009-4, z dne 27.3.2009

- Tožeča stranka je tožbo vložila na podlagi 1. odstavka 4. člena ZUS-1, vendar je v tem primeru sodno varstvo v upravnem sporu le subsidiarno. Ker ima stranka v tem primeru na voljo drugo sodno varstvo, t.j. zoper odločbo, niso izpolnjene procesne predpostavke po ZUS-1.

2. Sklep Vrhovnega sodišča št. G 10/2009-13, z dne 12.5.2009

- Ker je imela tožeča stranka pooblaščenca, ki je odvetnik, in je bila o pravilnem načinu vložitve pravnega sredstva poučena v pravnem pouku, vložitve tožbe pri nepristojnem sodišču (t.j. Upravnem sodišču) ni mogoče pripisati nevednosti stranke. Prav tako ne gre za očitno pomoto, saj je bila vloga naslovljena na upravno sodišče in ne le napačno vložena. Glede na navedeno sta tožba in zahteva za izdajo začasne odredbe prepozni in ju je Vrhovno sodišče tako zavrglo.

3. Sklep Vrhovnega sodišča št. U 11/2008-3, z dne 28.10.2008

- Iz vsebine tožbenih navedb izhaja, da tožeča stranka s tožbo zahteva sodno varstvo na podlagi prvega odstavka 4. člena ZUS-1, v skladu s katerim odloča sodišče v upravnem sporu, in ne v sodnem varstvu po ZPOmK-1. Ker je torej za odločanje v tej zadevi pristojno upravno sodišče, se je Vrhovno sodišče izreklo za nepristojno in odstopilo zadevo v reševanje Upravnemu sodišču.

**HVALA
ZA
POZORNOST!**